ÍÅÑÊÎËÜÊÎ ëåò íà-çàä äîâåëîñü ìíå ïîáûâàòü â îäíîì çàòå-ðÿííîì óðàëüñêîì ñåëå. Äåðåâíÿ ÿâíî äîæèâàëà ñâîé âåê. Ñòîÿëà îíà âäàëè îò îæèâëåííûõ òðàêòîâ, áûëî â íåé äå-ñÿòêà ïîëîòðà ñòàðåíü-êèõ èçá, è æèëè â íèõ â îñíîâíîì ñòàðèêè. Ðàé-îííîå íà÷àëüñòâî äàâíî ìàõíóëî íà ñåëî ðóêîé Äàæå ýëåêòðè÷åñòâî íå áûëî ïðîâåäåíî â äîìà.

Â ïîëäåíü ïî÷òè âñå ìàëî÷èñëåííîå íàñåëå-íèå äåðåâíè ñîáèðàëîñü íà îêîëèöå. Ñòàðóõè ìèð-íî ñóäà÷èëè, âðåìÿ îò âðåìåíè ïîãëÿäûâàÿ íà äîðîãó, ñòàðèêè ìîë÷à êóðèëè. Íî âîò èç-çà ëåñêà âûâåðíóë ñòàðåíü-êèé ãðóçîâè÷îê. Èç êà-áèíû âûñêî÷èë ÷óìàçûé è çëîé, êàê ÷åðò, ïàðåíü. È õîòÿ ïàðåíü áûë ìî-ëîäîé, âñå åãî íàçûâàëè ïî èìåíè è îò÷åñòâó. Ñòà-ðóõè óãîùàëè åãî ìîëî-êîì, ñòàðèêè—ïàïèðîñà-ìè. Ïàðåíü íå áûë âûäà-þùåéñÿ ëè÷íîñòüþ: øî-ôåð, êàêèõ òûñÿ÷è. Íî âñå åãî îòëè÷èå îò äðó-ãèõ âîäèòåëåé çàêëþ÷à-ëîñü â òîì, ÷òî îí âîçèë â äåðåâíþ õëåá.

Â òîò äåíü ñòàðóõà Åâäîêèÿ æäàëà èç ãîðî-äà âíóêîâ. Ïî íåÿñíàí-íîìó çàêîíó ñåëà îíà âçÿëà õ ë å á ïåðâîé, ñòîëüêî, ñêîëüêî åé áûëî íóæíî. Çà íåé ïîòÿíó-ëèñü è äðóãèå. Ñòàðóõè áåðåæíî çàâîðà÷èâàëè õëåá â ïåðåäíèêè è ñå-ìåíèëè ê èçáàì.

ß íàïðîñèëñÿ ê øî-ôåðó â ïîïóò÷èêè. Ïî ïóòè îí, êàê âîäèòñÿ ó âñåé øîôåðñêîé áðàòèè, êëÿë äîðîãè, íà÷àëüñòâî, ìàøèíó, à ïîä êîíåö ðàçîòêðîâåííè÷àëñÿ è ïðèçíàëñÿ, ÷òî è ïîñëå àðìèè ñîáèðàåòñÿ âåð-íóòüñÿ íà ýòîò ðåéñ. Ïà-ðåíü îñòðî îùóùàë, ÷òî åãî òðóä î÷åíü íóæåí ëþäÿì. È âñå óâàæåíèå ñòàðèêîâ ê õëåáîðîá-ñêîìó òðóäó, óâàæåíèå ê õëåáó æåëàíåâî âû-ïëåñêèâàëîñü íà ÷óáàòî-ãî ïàðåíüêà.

Ýòó èñòîðèþ ÿ âñïîì-íèë, êîãäà âèäàâøèé âè-äû ãàçèê, ôûð÷à è òîäó-âàÿñü, íàêîíåö-òî ïðåîäî-ëåë ïîäúåì è çàñòûë íà ãðåáíå ãîðêè.

Ã | ÏÅÐÅÄÈ, ñêîëüêî âèäíî áûëî ãëàçó, ðàññòèëàëèñü ïîëÿ. Çåëå-íûå ëåñîçàùèòêè ðâàëè èõ íà ÷àñòè. Ïîëÿ áûëè, êàê ðàçíîöâåòíûå çà-ïëàòêè. Òî æåëòûå îò ñïåëûõ õëåáîâ, òî ÷åð-íûå, òàì óæå ïðîøëè ïàõîòíûå àãðåãàòû, òî ÿðêî-çåëåíûå îò ïîäñîë-íå÷íèêà.

— Ïîåçæàéòå íà ïîëÿ Ðæàâêè, — íàïóòñòâî-âàë ìåíÿ ñåêðåòàðü ïàðòèéíîé îðãàíèçàöèè ÌÎÑà Âëàäèìèð Ïåòðî-âè÷ Çàðóöêèé. — Âûåäå-òå íà ãîðêó — ïðåêðàñ-íàÿ ïàíîðàìà. 18 êîì-áàéíîâ ðàáîòàþò òàì ó íàñ, åñòü ÷òî ïîôîòîãðà-ôèðîâàòü.

Âîñåìíàäöàòè êîìáàé-íîâ âìåñòå âèäíî íå áû-ëî. Òîëüêî ãäå-òî, áóê-âàëüíî âîçëå ãîðèçîíòà. êðàñíåëè òî÷êè ìàøèí. Ïîåõàëè òóäà.

Ïðÿìî-òàêè áåñêðàé-íèå ïîëÿ ó ìîëî÷íî-îâîùíîãî ñîâõîçà. Íî, íå-ñìîòðÿ íà îáøèðíûå óãîäüÿ, õëåá äàåòñÿ íå-ëåãêî. È ñåëü÷àíàì, îñî-áåííî â ñòðàäíóþ ïîðó, îñòðî íåîáõîäèìà ïî-ìîùü ãîðîæàí. Âîò è â ýòîì ãîäó ïî èçäàâíà çà-âåäåííîé òðàäèöèè íà óáîðêó óðîæàÿ, íà çàãî-òîâêó ñåíà è ñèëîñà áû-ëè îòêîìàíäèðîâàíû â ïîäøåôíûå õîçÿéñòâà ìíîãèå òðóæåíèêè êîì-áèíàòà. È çäåñü, íà ïî-ëÿõ ìîëî÷íî-îâîùíîãî ñîâõîçà, òðóäÿòñÿ øîôå-ðû è ìåõàíèçàòîðû êîì-áèíàòà. Çà óáîðêó óðî-æàÿ âçÿëèñü âñå ñêîïîì, âñåì ìèðîì. Ñ ïëîùàäè â 500 ãåêòàðîâ óáèðàþò â äåíü çåðíîâûå â ÌÎÑå. Òåìïû äîâîëüíî âûñî-êèå.

É ÂÎÒ è ïåðâîå çíà-êîìñòâî. Êàê íà ãîðîäñêîé ìàãèñòðàëè, îñòàíàâëèâàÿ ìàøèí ó, ìàøåì ðóêàìè. Ìîãó-÷èé «Êîëîñ» çàñòûâàåò âîçëå íàñ. Íà ýòîì.àãðå-ãàòå ðàáîòàþò áðàòüÿ Êàçàíæè — Äìèòðèé è Ãðèãîðèé. Ðàáîòàþò â îò-ïóñêå. Íå ïåðâûé ãîä Á ëåòíþþ ñòðàäó ñàäÿòñÿ îíè çà øòóðâàë ñòåïíîãî êîðàáëÿ. È ñåáå çàðàáî-òàþò íåïëîõèå äåíü-ãè, è ïîìîùü ñîâõîçó îêàæóò ñóùåñòâåííóþ.

Âîîáùå, ìàòåðèàëüíûé ôàêòîð äàåò ñâîè âåñî-ìûå ïëîäû. Â ñîâõîçå ñóùåñòâóåò òàêàÿ îïëàòà òðóäà: çà êàæäóþ ïåðå-ðàáîòàííóþ ñâåðõ ïëà-íà òîííó âûïëà÷èâàåòñÿ ðóáëü. Íåêîòîðûå ìåõà-íèçàòîðû è âîäèòåëè òà-êèì îáðàçîì òîëüêî íà ïðåìèàëüíûõ çàðàáàòû-âàþò â äåíü ïî 15—20 ðóáëåé. Íàïðèìåð, â÷åðà áðàòüÿ ïåðåêðûëè äíåâ-íóþ íîðìó áîëåå ÷åì â äâà ðàçà. È òàêèõ ïðè-ìåðîâ ìàññà. Âîò íåêî-òîðûå èç íèõ: ïàðòîðãó-ïîðã êîìáàéíåð À. Ï, Òåðåíòüåâ íà ïîäáîðêå çåðíîâûõ ïðè ïëàíå 25 ãåêòàðîâ çà äåíü ïîäáè-ðàåò âàëêè ñ ïëîùàäè 30—35 ãåêòàðîâ, êîì-áàéíåð È. Â. Ñâèíàðåâ åæåäíåâíî ïåðåêðûâàåò ñâîè ñîöèàëèñòè÷åñêèå îáÿçàòåëüñòâà íà òðè—ïÿòü ãåêòàðîâ. Êàæäûå ïÿòü äíåé â ÷åñòü ïåðå-äîâèêîâ æàòâû ïîäíèìà-þòñÿ êðàñíûå ôëàãè. Â ÷åñòü êîëëåêòèâà öåíòðàëüíîãî î ò ä å ë å í è ÿ ôëàã áûë ïîäíÿò óæå äâà ðàçà. Ïîäíèìàþòñÿ ôëàãè è â ÷åñòü îòäåëü-íûõ òðóæåíèêîâ. Ñåé÷àñ âîçëå êîíòîðû ÌÎÑà òðåïåùåò ïîëîòíèùå, ïîäíÿòîå â ÷åñòü êîì-áàéíåðîâ Â. Ï. Òåìåðíå-åâà, Â.,Ô. Ïåíòþõèíà, À. X. Áàéáóëüäèíà.

Î ÎËÍÖÅ ñòîèò â çå-íèòå. Çûáêèé ãî-ðÿ÷èé âîçäóõ ïîäíèìà-åòñÿ îò ïðîãðåòîé çåì-ëè. Â íàøåì ñòàðîì ãà-çèêå çàêèïàåò â ðàäèàòî-ðå âîäà. Òðóäíî â òàêèõ óñëîâèÿõ ðàáîòàòü. Íî ñåëü÷àíå íå æàëóþòñÿ íà æàðó. Íàîáîðîò, ñ òðåâîãîé ïîãëÿäûâàþò íà íåáî, æåëàþò: «Åùå áû äíåé ïÿòü òàêàÿ ïîãîäà ïðîñòîÿëà...». ,

Äà, âðåìÿ íà óáîðêå ñæàòî äî ïðåäåëà. Äîðî-ãà êàæäàÿ ïîãîæàÿ ìè-íóòêà. Ð ó ê î â î ä ñ ò â î ÌÎÑà ïðèõîäèò äîìîé äàëåêî çà ïîëíî÷ü, ïðè-õîäèòñÿ ïåðåðàáàòûâàòü è ðÿäîâûì òðóæåíèêàì. Âîò óæ èñòèííî ïî ïî-ñëîâèöå «Äåíü ãîä êîð-ìèò».

Íàñ îáãîíÿåò ãðóçî-âèê. Â êàáèíå, ðÿäîì ñ âîäèòåëåì, — äåâóøêà-ïîâàðèõà. Îáåä ïîäâîçÿò ïðÿìî â ïîëå. Ãðóçîâèê ðûùåò ïî ïîëþ, âûèñêè-âàÿ çàòåðÿííûå ñðåäè êîïåí ñåíà òðàêòîðû. Òðàêòîðèñòû ãëóøàò ìî-òîðû, ñàäÿòñÿ â òåíè ìà-øèíû, òîðîïëèâî îáåäà-þò.

Íà óáîðêå öàðèò íå-îáû÷àéíûé òðóäîâîé ï î ä ú å ì. Ðóêîâîäñòâó ñîâõîçà íå íóæíî íè-êîãî ïîäãîíÿòü. Âñå òðóäÿòñÿ íå ïîêëàäàÿ ðóê. È âñå æå ðóê íå õâàòàåò. Ïðèõîäèòñÿ ïðèáåãàòü ê ïîìîùè äà-æå ïîäðîñòêîâ.

Î ÒÓ ãðóïïó ïàðíåé " ìû âñòðåòèëè íà çåðíîâîì òîêó. Ìàøèí ñ çåðíîõó! ïîêà íå áûëî, è ðåáÿòà îòäûõàëè âîçëå ãîðû õëåáà. Íî âîò ïîä-êàòèëà ìàøèíà, ïîëóãî-ëûå ãðóç÷èêè ìèãîì ðàñ-õâàòàëè ëîïàòû è ñîâêè j ^ Ïÿòü ìèíóò — è ïÿòü -' òîíí çåðíà ñãðóæåíû èçj êóçîâà.

Ìíå ñíîâà âñïîìè-íèëàñü äåðåâóøêà, ñòàðèê èíâàëèä, ïðèæèìàþùèé ê ãðóäè êðóòîáîêóþ áó-õàíêó. Ìîæåò áûòü, ÷å-ðåç íåêîòîðîå âðåìÿ ïî-âåçåò ÷óáàòûé øîôåð ñòàðèêàì õëåá, èñïå÷åí-íûé èç íîâîãî óðîæàÿ, âîò èç ýòèõ çåðåí.

×òî çíàþò ýòè ó÷à-ùèåñÿ ÃÍÒÓ î ãîëîäå? Íå çíàþò íè÷åãî. È ýòî âàëåíî. Âàæíî åùå è òî, ÷òî îíè òåïåðü çíàþò öåíó õëåáà, ß âèäåë, êàê íåñêîëüêî ìàëü÷èøåê øëè ÷åðåç ïîëå. Øëè íà-ïðÿìèê, àêêóðàòíî ïåðå-øàãèâàÿ ÷åðåç ñêîøåí-íûå âàëêè, øëè, áîÿñü íàñòóïèòü íà õëåá.

Ìíîãî áûëî â ýòîò äåíü âñòðå÷. Ìû áûëè íà çàãîòîâêå ñèëîñà, íà óáîðêå çåðíîâûõ, íà òî-êó. Ãîâîðèëè ñ òðàêòî-ðèñòàìè, øîôåðàìè, êîìáàéíåðàìè. Ìíîãèì áûëî íå äî íàñ, îíè òî-ðîïèëèñü ïî ñâîèì íåîò-ëîæíûì äåëàì. À äåëî áûëî îäíî: õëåá, óðî-æàé. È âñå áûëè åäèíû â ïîðûâå óáðàòü åãî áåç ïîòåðü. Åäèíû õëåáîì...

ØË Ü1 âåðíóëèñü â êîí-•VI òî ðó ÌÎÑà, êîãäà ïîñòóïèëè î÷åðåäíûå ñâîäêè. Ñâîäêè áûëè ðà-äîñòíûå. Ïëàí ïî çàãî-òîâêå ñåíà ïåðåâûïîë-íåí óæå íà 48 òîíí, çà-ëîæåíî ïî÷òè^2000 òîíí ñâåðõïëàíîâîãî ñåíàæà, ïî 2000 òîíí ñèëîñà â ä å í ü çàãîòàâëèâàþò òðàêòîðèñòû, çåðíîâûå ñêîøåíû ñ 3000 ãåêòà-ðîâ.

Ñâîäêà ïðèíåñëà è èìåíà íîâûõ ãåðîåâ æàòâû. Ý ò î âîäèòåëè Ô. Ã. Âëàñåíêî è À. Ñ. Õàòåíîâ, Â. Â. Êóëåøîâ è À. Ñ. Êóçíåöîâ. Âñå îíè ïî÷òè â äâà ðàçà ïå-ðåâûïîëíèëè äíåâíûå íîðìû. Óáîðêà óðîæàÿ ïðîäîëæàåòñÿ.

À. ÏÎÄÎËÜÑÊÈÉ.

Íà ñíèìêàõ: èäåò ïîä-áîðêà âàëêîâ; êîìáàé-íåðû áðàòüÿ Ãðèãîðèé Ôåäîðîâè÷ è Äìèòðèé Ôåäîðîâè÷ Êàçàíæè; èäåò óáîðêà ïîäñîëíå÷-íèêà íà ñèëîñ; øîôåð àâòîòðàíñïîðòíîãî öåõà êîìáèíàòà Âëàäèìèð ßêîâëåâè÷ Àðèñòîâ, çà-íÿòûé íà âûâîçêå ñèëîñ-íîé ìàññû.

Ôîòî Í. Íåñòåðåíêî.